

Απαντήσεις διαγωνίσματος Νεοελληνικής Γλώσσας Γ΄ γυμνασίου 19-1-14

1. Ο συγγραφέας πραγματεύεται το θέμα της χαμηλής ποιοτικής στάθμης των τηλεοπτικών προγραμμάτων διευκρινίζοντας από την αρχή ότι η τηλεόραση, ως τεχνολογικό επίτευγμα, μπορεί να αποδειχθεί χρήσιμη ή βλαπτική ανάλογα με το πώς θα χρησιμοποιηθεί από τον άνθρωπο. Η επιλογή του είδους τηλεοπτικής ψυχαγωγίας εκφράζει την κουλτούρα και τα πνευματικά ενδιαφέροντα του τηλεθεατή, ενώ ο τηλεοπτικός προγραμματισμός γίνεται ασφαλώς με εμπορικά κριτήρια. Στο κείμενο επικρατεί η άποψη ότι για την τηλεοπτική αθλιότητα υπάρχει συνευθύνη των χρηστών και των παραγωγών. Και τονίζεται ότι η διαμορφωμένη κατάσταση δεν αρμόζει σε μια κοινωνία που φέρει το λαμπρό βάρος μιας πλούσιας και ξεχωριστής πνευματικής παράδοσης.

2. Οι τεχνολογικές καινοτομίες επινοούνται από τον άνθρωπο στο πλαίσιο των προσπαθειών του να κάνει τη ζωή του καλύτερη. Κάθε τεχνολογικό επίτευγμα, όμως, μπορεί να αξιοποιηθεί σε διάφορες χρήσεις: ένα αυτοκίνητο ψυχαγωγεί μεταφέροντας ανθρώπους σε μια εκδρομή, αλλά γίνεται φονικό εργαλείο από έναν απρόσεκτο οδηγό· ένα νυστέρι σώζει μια ζωή στη εγχείρηση, αλλά και αφαιρεί μια ζωή στα χέρια ενός δολοφόνου! Έτσι και με την τηλεόραση: το αποτέλεσμα της καθορίζεται από τη χρήση της. Μπορεί να λειτουργήσει ως φορέας γνώσεων και αγωγός παιδείας, αλλά μπορεί και να συντελέσει στον πνευματικό υποβιβασμό του ατόμου. Επιλέγοντας ένα «εύκολο» πρόγραμμα, κομμένο και ραμμένο στα μέτρα του «μαζικού θεάματος», επιλέγουμε το «φτηνό» τηλεοπτικό προϊόν και, έτσι, καθιστούμε την τηλεόραση όργανο αποβλάκωσης και πνευματικού μαρασμού.

3.

- **«Είναι, λοιπόν, η αιτία όλων των δεινών η τηλεόραση;»** : Εντάσσοντας την ερώτηση στη ροή του κειμένου, αντιλαμβανόμαστε ότι ο ομιλητής δεν αναμένει απάντηση, αφού αμέσως μετά απαντά ο ίδιος· υποβάλλει την ερώτηση, για να προσδώσει πρωτοτυπία και ζωνηρότητα στην έκφραση: είναι μια **ρητορική ερώτηση**.

- **«Τι θα δούμε απόψε;»** : Ο ομιλητής διατυπώνει ένα αυθεντικό ερώτημα, απευθύνεται σε κάποιον / κάποιους και ζητά να πληροφορηθεί κάτι συγκεκριμένο: είναι **γνήσια ερώτηση**.

- **«Μπορείτε ... παρακαλώ;»** Είναι προφανές ότι ο ομιλητής δε ζητά να μάθει αν ο δέκτης έχει τη δυνατότητα να «του σερβίρει κάτι»! Χρησιμοποιεί ερωτηματικό λόγο για να δώσει ηπιότητα και διακριτικότητα σε ένα αίτημα του: είναι μια **προστακτική ερώτηση**.

4.

- **«Τι θα δούμε απόψε;»** : **ευθεία ερώτηση** («σχέση με το ερώτημα») **μερικής αγνοίας** («εύρος αναφοράς»). Το ερώτημα δεν είναι «αν» θα δουν κάτι (αυτό είναι το βασικό γεγονός) αλλά τι συγκεκριμένα, και ο ομιλητής υποβάλλει ο ίδιος την ερώτηση.

- **«Η επιλογή προγράμματος ... το άτομο»:** **πλάγια ερώτηση** («σχέση με το ερώτημα») **μερικής αγνοίας** («εύρος αναφοράς»). Ο ομιλητής μεταφέρει ένα ερώτημα σχετικά όχι με το «αν» ικανοποιούνται ανάγκες αλλά με το ποιες

συγκεκριμένες ανάγκες ικανοποιούνται, δηλ. η ικανοποίηση αναγκών είναι δεδομένη, αλλά είναι ασαφής η ταυτότητα αυτών των αναγκών.

- **«Το κρίσιμο ερώτημα ... η εξαχρείωση» : πλάγια ερώτηση** («σχέση με το ερώτημα») **ολικής αγνοίας** («εύρος αναφοράς»). Ο ομιλητής μεταφέρει ένα γενικό προβληματισμό που αφορά το σύνολο της δήλωσης που γίνεται, δηλ. τίθεται ζήτημα για το «αν αξίζει» ναι ή όχι να υφίσταται ο άνθρωπος ως πνευματικό πρόσωπο αυτή την ευτέλεια.

5.

- **απέχει έτη φωτός από την αλήθεια:** έχει μεγάλη απόσταση από την αλήθεια, δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.
- **θα μαράνει την ανθρώπινη πνευματικότητα:** θα αποδυναμώσει και θα φθείρει τις πνευματικές δυνάμεις και αρετές.
- **να μεταγγίσει πολύτιμο υλικό στη σκέψη...:** να μεταδώσει ζωτικά στοιχεία στη σκέψη...
- **να βγάλει την ουρά του απέξω:** να παριστάνει τον αμέτοχο.
- **να μου σερβίρετε λίγη ακόμη αποβλάκωση:** να μου προσφέρετε «πνευματική τροφή» που κάνει νωθρή τη σκέψη και την κρίση μου.

6.

δεινά: δυστυχίες, συμφορές

επινόηση: εφεύρεση, καινοτομία

μαρτυρώ: αποκαλύπτω, φανερώνω

ιθύνοντες: υπεύθυνοι, διευθύνοντες

αποχαυνωμένος: αποβλακωμένος, διανοητικά νωθρός

Γ.

Μορφές δημιουργικής αξιοποίησης του ελευθέρου χρόνου (γνήσια ψυχαγωγία)

- ✓ Η ανάγνωση βιβλίων εξωεπαγγελματικού ενδιαφέροντος ικανοποιεί την έμφυτη τάση για μάθηση, διευρύνει τους γνωστικούς ορίζοντες και τα πνευματικά ενδιαφέροντα,
- ✓ Η ενασχόληση με τον αθλητισμό ασκεί το σώμα και συντελεί στη σωματική ευεξία, εκτονώνει θετικά το περίσσιο φορτίο ενέργειας, καλλιεργεί την άμιλλα μέσω των ομαδικών αθλημάτων.
- ✓ Το ποιοτικό καλλιτεχνικό θέαμα ή ακρόαμα (θέατρο, μουσική, επισκέψεις σε μουσεία, πινακοθήκες κλπ.) αναπτύσσει καλλιτεχνικά ενδιαφέροντα,
- ✓ εκλεπτύνει τον ψυχικό κόσμο και εξευγενίζει τα συναισθήματα, αναβαθμίζει την αισθητική.
- ✓ Η επικοινωνία με φιλικά πρόσωπα καλλιεργεί την κοινωνικότητα και αναπτύσσει τις κοινωνικές αρετές, ευνοεί τη γόνιμη ανταλλαγή απόψεων, το διάλογο, παρέχει συναισθηματική κάλυψη.

- ✓ Η συμμετοχή σε πολιτιστικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις συμβάλλει στην επικοινωνία των ανθρώπων, ισχυροποιεί τους συνεκτικούς τους δεσμούς, ευνοεί την επαφή με το περιεχόμενο της παράδοσης.
- ✓ Τα ταξίδια εμπλουτίζουν τις παραστάσεις και τις εμπειρίες, φέρνουν σε επαφή με άλλους λαούς και πολιτισμούς, αναπτύσσουν πνεύμα οικουμενικής συνείδησης.
- ✓ Η επαφή με τη φύση αναζωογονεί το πνεύμα, απαλλάσσει από το άγχος της καθημερινότητας, την πλήξη και την μονοτονία, παρέχει τη δυνατότητα ενδοσκόπησης -περισυλλογής και αποτελεί πηγή έμπνευσης και στοχασμού.
- ✓ Ο ερασιτεχνισμός αναδεικνύει τις ιδιαίτερες κλίσεις και την ατομική έκφραση, προωθεί την αυτενέργεια και την διάθεση πρωτοβουλίας, απαλλάσσει από την παθητικότητα, την ανία της καθημερινής μονότροπης απασχόλησης.